

Toelichting bij de tekst van de levensloop:

Onderstaande levensloop is geschreven door Guno Jones (zoon van Johan Jones) in overleg met de overige leden van het gezin Jones-Overdulve. De cursieve tekstdelen zijn aanvullingen van Clifton Walker, vice-praeses van de Evangelische Broedergemeente Suriname (EBGS) en ex-student van Johan Jones, die op verzoek van het gezin Jones samen met Guno Jones de tekst heeft voorgelezen tijdens de uitvaardienst op maandag 26 november 2018 in de Grote Stadskerk van de EBGS te Paramaribo.

In de tekst is door vermelding van namen boven de betreffende tekstgedeelten aangegeven wie wat heeft voorgelezen.

Levensloop Johan Frits Jones *17 Juni 1932 - †18 November 2018

Clifton Walker:

Johan Frits Jones is op 17 juni 1932 geboren in Paramaribo. Margaretha Marica en Reinier Jones waren zijn ouders. Hij was de oudste zoon uit dit gezin en is vooral opgevoed door zijn grootmoeder in Paramaribo; zo nu en dan ging hij ‘op buiten’, waar zijn broers, zusters en ouders woonden. Tot op het laatst voelde hij zich erg betrokken bij zijn familie te Lelydorp.

Hij doorliep achtereenvolgens de Selectaschool, de Graaf von Zinzendorfschool en de Froweinschool. Die onderwijzers van toen, daar had hij veel waardering voor. Hij maakte hierover de volgende opmerking: ‘We hadden een geweldige onderwijzer, meneer Haakmat en die man stimuleerde je om verder te komen.’ Op zijn beurt heeft hij later anderen geïnspireerd. Dat komt naar voren in reacties van collega’s, ex-studenten en anderen op zijn overlijden.

Al vroeg is bij hem de roeping voor het beroep van dominee ontstaan. Hij zei daarover onder meer: ‘in die tijd had je dominee Rasmus Schmidt, dominee Gillie Polanen en dominee Belfor. Dominee Schmidt, bijvoorbeeld, kon je hart raken. Eigenlijk waren het voorbeeldfiguren van wie een aantrekkingskracht uitging op jonge mensen die zich bewogen in de EBG.’

Die roeping bracht hem en zes andere studenten ertoe begin jaren vijftig de Theologische School, de voorloper van het huidige Theologisch Seminarie, te gaan volgen. Naast Johan Jones ging het in alfabetische volgorde om Ronald Berggraaf, Alexander Darnoud, Leo Dielingen, Hein Hessen, Soekoer Mingoen en Emile Ritfeld. Die opleiding werd destijds in een zaal hierboven in deze kerk verzorgd en stond onder leiding en coördinatie van broeder en zuster van der Linde.

Deze groep studenten zou later de EBGs gaan leiden in een fase waarin het land Suriname transformeerde van rijksdeel binnen het Koninkrijk der Nederlanden in onafhankelijke republiek. Johan Jones zijn latere werk is als het ware een theologische zoektocht in dit dekolonisatieproces in de multireligieuze Surinaamse samenleving. Hij onderzocht daarin de verhouding tussen Christendom en nationale bewustwording en ook die tussen de Afro-Surinaamse cultuur en religie en de hernhutterzending. Maar zover was het in de jaren vijftig nog niet. Eerst vervolgden de zeven studenten hun studie in Nederland, en wel in Zeist en aan de Universiteit Utrecht. Dat was in mei 1954.

Guno Jones:

Onze ouders ontmoetten elkaar in 1954, tijdens een interkerkelijke conferentie van de Nederlandse zendingsraad in Lunteren. Vanuit Zeist ging onze vader regelmatig naar Amsterdam, waar onze moeder woonde, die kort daarvoor uit België was gekomen. Ze werkte en studeerde in de verpleging. De mores over partnerkeuze binnen de EBG in Suriname verschilden destijds met die van vandaag. Hij zei daarover: 'Je moest eigenlijk tot op zekere hoogte toestemming van de EBG krijgen.' Destijds stonden sommige prominenten binnen EBGs afwijzend ten opzichte van de keuze van onze ouders voor elkaar. Onze moeder herinnert zich hierover het volgende: 'Men zei: East is East and West is West and never the two shall meet. Wij reageerden toen met: 'but in Christ they will meet'. Later draaide men bij. Hoe het ook zij, ze hebben meer dan zestig jaar lief en leed met elkaar gedeeld. Ze waren een twee-eenheid. En toch erg verschillend. Allebei eigenzinnig. En tegelijkertijd tot het laatst met elkaar verbonden.

Terug in Suriname werd onze vader in 1957 beroepen in Groningen, waar hij in februari 1958 trouwde met onze moeder, die een jaar in het zendingshospitaal in kabel had gewerkt. Ze bewaren aan deze tijd mooie herinneringen. Maar door het verlies van hun eerstgeboren zoon, Hans, was het ook een erg moeilijke tijd. In november 1958 werd hij beroepen als predikant te Zorg en Hoop, waar hij vijf jaar werkte. Sam en Margreet werden in die periode geboren. Daarna trok het gezin in 1963 naar Brussel, België, waar onze vader met een beurs van de Wereldraad van Kerken verder ging studeren aan de Protestants Theologische Faculteit. Het gezin Jones ontmoette daar veel hartelijkheid en steun. En in Brussel werd Marian geboren.

Clifton Walker:

Terug in Suriname in 1966 werkte Johan Jones eerst een half jaar in de Rust en Vrede gemeente. Wegens zijn sterke voorkeur voor werken in het binnenland ging hij daarna in Moengo werken. Daar werd Guno geboren. In Moengo

verdiepte zijn belangstelling voor het binnenland zich verder. Zijn volgende gemeente was Djoemoe aan de Boven Suriname. Hij was daar in zijn element. In 1974 kwam het gezin naar de stad. Vanaf dat moment combineerde hij zijn docentschap aan het Theologisch Seminarie, dat toen nog studie- en vormingscentrum heette en waarvan hij enkele jaren waarnemend directeur was, met zijn werk in het binnenland. Hij zei daarover het volgende: ‘Ik was verbonden aan het Theologisch Seminarie. En voor een ander deel moest ik de gemeentes bezoeken. Ik heb in die tijd alle rivieren mogen bezoeken en de gemeentes daar. En zodoende heb ik Suriname en de verschillende Marrongemeenschappen leren kennen. Dat is een geweldige verrijking voor een Surinamer.’

Johan Jones hield van het binnenland en van de mensen daar en wilde onder geen enkele voorwaarde zijn werk aldaar opgeven voor een fulltime functie in de stad. Nog heel recent zei hij over het binnenland met een nadrukkelijkheid die hem kenmerkte: ‘Als je niet in het binnenland hebt geslapen tijdens een bezoek, dan ben je er niet geweest.’ Om te weten wat er leefde moest je onder de mensen zijn, vond hij.

Guno Jones:

Jarenlang heeft onze vader met vele broeders en zusters samengewerkt. Met sommigen zowel op het Theologisch Seminarie als in binnenland. De lijst van mensen waarmee hij samenwerkte is te lang om op te noemen. We zullen daarom spaarzaam zijn met namen.

In 1981 promoveerde hij aan de protestantse Theologische Faculteit te Brussel op het proefschrift ‘Kwakoe en Christus. Een beschouwing over de ontmoeting van de Afro-Surinaamse cultuur en religie met de Hernhutterzending in Suriname.’ Onze moeder was daarbij zijn klankbord, en uit de type-machine, die zij bediende, rolde uiteindelijk het proefschrift. Het boek is een analyse van de wisselwerking tussen de Afro-Surinaamse cultuur en religie en de hernhutter zending in Suriname. Hij uitte daarin waardering voor het werk van de zendelingen, maar was ook kritisch over bepaalde aspecten van hun werk. Zijn proefschrift, waarvoor hij lof ontving, was een uitdrukking van contextuele theologie. Een onderwerp dat in zijn docentschap centraal zou staan. Hij vond kort gezegd dat mensen in de beleving van hun christelijke geloof, uitdrukking moeten kunnen geven aan het Surinaams eigene. Hij was verder warm voorstander van verscheidenheid in geloofsbeleving binnen de kerk. Hij was overtuigd christen. Tegelijkertijd was hij van mening dat er in de multireligieuze Surinaamse samenleving ruimte moest zijn voor dialoog tussen de religies. Ik denk dat dit nadruk verdient.

Hij wilde niet opgehemeld worden. Daar was geen reden voor. Hij paste wat hij wist toe als hij les gaf of een preek verzorgde, of om zijn mening te formuleren. Je moet jezelf vooral niet te serieus nemen, vond hij, en daarin school ook zijn gevoel voor humor. Hij maakte graag grapjes over zichzelf en anderen. Wijlen mijn partner Angèle kon hem om deze eigenschappen enorm waarderen.

Clifton Walker:

Op het Theologisch Seminarie heeft Johan Jones met hart en ziel lesgegeven. *Hij doceerde de volgende vakken: EBG geschiedenis, Apostolaat, Missiologie, Godsdienstwetenschappen, en contextuele theologie. Hij was zeer contextueel in zijn denken en niet minder Christo centrisch. Hij had bij elk vak zijn eigen stokpaardjes. Een van zijn stokpaardjes bij het vak Godsdiensten: de tekst “Jesus is de weg, de waarheid, en het leven, niemand komt tot de Vader dan door Hem. Wij hebben Jezus nodig om tot de Vader te komen, maar de Vader heeft Jezus niet nodig om tot de andere religies te komen”.*

De interactie met studenten gaf hem energie. Uit de reacties van collega's komt naar voren dat zijn theologische visies en zijn oprechtheid erg werden gewaardeerd. Hij kon tegendraads, scherp en kritisch zijn, maar behield daarbij altijd een luisterend oor. Hij kende grenzen. Zo ruim als hij was in zijn waardering van cultureel-religieuze verscheidenheid, zo strikt was hij in zijn begrip van tijd: laatkomen tijdens zijn lessen en dan ook nog het hoogste woord voeren was voor hem 'not done', zoals een oud student zich herinnert. Hij kon dat zonder omwegen te kennen geven.

Een student kwam laat in een les, en alsof dat niet genoeg was ging hij in gesprek, ik heb op die dag broeder Jones erg boos gezien. Hij zei het volgende: “Sunder joe e meki grap, Sunder joe e meki grap, Sunder joe e meki grap. Mi o g'a he gi”.

Vanuit de stad waren Johan en Bora Jones vanaf eind jaren zeventig samen betrokken bij de opzet van allerhande projecten. Onder andere het vrouwenontwikkelingswerk, het vormings- en retraiteoord te Kwakoe Gron, pinda-projecten en naaicursussen. Dit werk bestreek dorpen aan de Saramacca rivier, de Suriname rivier en transmigratiedorpen. De binnenlandse oorlog van 1986 tot 1992, waarin het leger in een gewapend conflict met het Junglecommando en andere strijdgroepen was gewikkeld, deed zich in deze periode voelen. Hun zorgvuldig opgezette vormings- en retraiteoord te Kwakoe Gron is in dat conflict praktisch tenietgedaan. Ze bleven echter naar het binnenland gaan. Het echtpaar is in deze periode ook in onoverzichtelijke situaties terecht gekomen, waarin ze met beide strijdende partijen te maken

hadden. Hun geloofsvertrouwen en optimisme heeft hen daarbij op de been gehouden.

Weinigen zijn ervan op de hoogte dat de EBGs en de Rooms-katholieke kerk de basis hebben gelegd voor het vredesakkoord, dat in 1992 getekend werd. Broeder Wilfred Sumter voerde namens de EBGs de gesprekken met het Junglecommando en rapporteerde aan de toenmalige praeses Kent en monseigneur Zichem. Johan Jones was daarbij zijn vertrouwenspersoon. Wilfred Sumter zei hierover kortgeleden: ‘Als vriend en broeder vertelde ik hem alles. Ik vertrouwde hem volkomen.’

Guno Jones:

Onze vader kon intens genieten van de natuur, vooral van vogels. Dat deelde hij met onze moeder en met zijn kinderen en kleinkinderen. Na zijn actieve dienst ging hij daarom graag naar zijn plantagehuisje nabij de Commetewane, waar de natuur zich hersteld had. Zijn moeder had hem op het hart gedrukt die plantagegrond niet te vergeten en ook hij hoopte dat zijn kinderen en andere familieleden de grond niet zomaar ‘zouden laten.’

Onze vader was eigenzinnig. ‘Ik ben een moeilijke jongen hoor Bora’, zei hij tegen onze moeder. Hij wist zeer goed wat hij wel en niet wilde en handelde daarnaar. Dat kenmerkte ook zijn omgang met ziekte. Toen zijn conditie in 2017 achteruit ging hebben we hem op verschillende momenten proberen over te halen om zich te laten onderzoeken. De concessies die hij deed vroegen veel van hem. Op ons verzoek ging hij naar een internist en kreeg hij een bloedtransfusie. En begin deze maand lukte het ons om hem mee te krijgen naar de darmspecialist. Maar een intern onderzoek en ziekenhuisopname wees hij vriendelijk maar resoluut af. Huisarts Liesbeth Berggraaf, die hem verschillende keren thuis bezocht, kan over zijn houding meepraten.

Hij wilde thuis zijn. Velen wisten niet hoe ziek hij was. Als je vroeg hoe het ging dan gaf hij vaak aan dat het ‘zeker niet slechter’ ging. Twee weken geleden leken nieuwe medicijnen hun werk te doen. ‘Hoe gaat het nu papa?’ ‘Een stuk beter hoor; ik heb goed geslapen’. Hij wilde op zijn manier beter worden en tegelijkertijd vond hij dat hij een mooi leven achter de rug had. We moesten zijn ziekte vooral niet overdrijven. En zeker niet wereldkundig maken. Een darmbloeding werd hem uiteindelijk fataal. Kort voor zijn sterven heeft Ronald Berggraaf intens met hem gebeden. ‘Dankjewel’, zei hij in reactie daarop. Het was zijn laatste woord. Hij is met onze moeder aan zijn zijde vredig heengegaan. 60 jaar waren ze onafscheidelijk, tot het laatst.

Hun liefdevolle relatie heeft ons als kinderen een zeer veilige basis gegeven. Onze vader hield onvoorwaardelijk van ons. Verschillen in levenskeuzes

stonden zijn betrokkenheid niet in de weg. Zijn vaderschap was genereus en zonder condities. Daarin liet hij zich zien. We zullen hem enorm missen. En tegelijkertijd zijn we dankbaar dat hij er altijd voor ons was.

26 November 2018